VĂ INVITĂM LA O DISCUȚIE ASUPRA UNEI PROBLEME A CĂREI ACTUALITATE SE ACUTIZEAZĂ:

ROLUL ȘI UTILITATEA CONDUCĂTORULUI DE JOC

ECHIPELE NOASTRE ÎN FAȚA UNUI IMPERATIV AL FOTBALULUI MODERN

Bobby Charlton (stînga) și Coluna au cumulat în echipele lor atît funcția (oficioasă) de căpitani cît și pe aceea (reală) de „purtători ai baghetei magice"

Personalități care se conturează fie prin valoarea intrinsecă, fotbalistică, a unuia sau altuia dintre jucători, fie prin anumite funcții pe care unul sau altul dintre componenții „unsprezece"-lui este chemat să le îndeplinească în angrenajul formației. Este, deci, vorba atît despre **„jucătorul-vedetă"**, indiferent de postul său, detașat de restul coechipierilor prin virtuțile sale fotbalistice propriu-zise, cît și de jucătorul cu rol special, sau cu sarcini anumite de joc. În rîndul acelor din această a doua categorie, se pot face unele distincții, unele „clasificări — dacă le putem numi așa — și care ne duc la concluzia că putem vorbi despre :

● CĂPITANUL DE ECHIPĂ (de regulă, jucătorul cel mai virstnic sau cu cel mai îndelungat stagiu de activitate în clubul respectiv; el este, în teren, purtătorul de cuvînt al tuturor coechipierilor, omul prin care se desfășoară dialogul jucător-arbitru, omul care prin calmul și ponderea sa, prin maturitatea căpătată în ani și ani de activitate, este chemat să imprime întregii echipe nota de sportivitate, de respect pentru conducătorul jocului, adversar și public).

● JUCĂTORUL ANIMATOR, **„jucătorul far"**, jucătorul în jurul căruia se string toate energiile echipei. Această personalitate a unei echipe de fotbal poate fi uneori și căpitanul de echipă, dar adesea el nu deține acest rol ci se detașează prin abnegația sa, prin felul cum știe să-și stimuleze coechipierii, prin combativitatea sa, prin dăruirea în joc.

● CONDUCĂTORUL DE JOC (despre care ne propunem să discutăm în aceste rînduri și — după cum vom vedea — în numerele noastre următoare), asupra personalității și rolului căruia insistăm mai jos.

Este de la sine înțeles că aceste linii de demarcație pe care le-am trasat în rîndurile introductive de mai sus nu sînt categorice, că adesea valențele uneia sau alteia dintre cele trei personalități pe care le-am trasat se pot interfera, se completează.

Despre rolul **căpitanului de echipă**, nu trebuie prea mult vorbit. El apare clar publicului, pentru că se detașează prin însăși banderola pe care e obligat să o poarte sau prin aceea că iese pe teren în fruntea momentului formației. Că să nu mai vorbim și despre faptul că însăși regulamentul de joc prevede necesitatea desemnării unui căpitan de echipă. **„Jucătorul-far"** sau, cum îl numesc unii „motorul echipei", este o figură mai puțin distinctă, mai puțin „în văzul publicului" și pe care îl simt mai mult coechipierii săi în teren. Nici asupra lui nu ne propunem deocamdată să insistăm.

Atenția noastră se îndreaptă către cea de-a treia personalitate a echipei, aceea care polarizează în jurul său activitatea principală din teren, **conducătorul de joc** sau **jucătorul-coordonator**.

POST CONCRET SAU CONCRETIZAREA UNEI VOCAȚII?

Radu Nunweiller — **șeful de promoție al actualilor „dirijori" de echipe din fotbalul nostru**

Cum e și firesc, apariția conducătorului de joc (coordonatorului) este legată de **o anumită treaptă de dezvoltare a jocului.** În linii mari, momentul apariției sale se poate lega de **trecerea de la sistemul clasic W.M. la sistemul cu patru fundași.** Deși, pentru a fi foarte exacți istoricește, am putea aminti că însăși în W.M. se poate vorbi despre un stadiu embrionar al conducătorului de joc, pe care-l putem întrezări în așa numitul **„inter-rătăcitor", centrul atacant retras** sau **jucător fără post fix.** Sub o denumire sau alta, jucătorul respectiv ajunge să se desprindă din tipic, **ca o necesitate a unei organizări superioare a acțiunilor de joc și pentru obținerea unui raport de forțe avantajos pe anumite zone de teren și perioade de timp.** (În paranteză fie spus, însăși „libero" din apărare are la origine aceleași considerente).

Detașarea mai pronunțată a conducătorului de joc ca piesă specializată în cadrul formației este — după părerea noastră — **consecința directă a organizărilor minuțioase ale apărării adverse, aglomerării spațiilor din fața porții și chiar a betonării acestora,** în scopul evitării cu orice preț a golului.

Ce-și propune organizarea jocului cu jucător-coordonator?

În primul rînd, **realizarea unei superiorități numerice în zona centrală a terenului, acolo unde — de regulă — se elaborează** ATACUL. Am scris acest cuvînt cu majuscule, pentru că dorim din capul locului să precizăm că noi sîntem adepții ideii potrivit căreia **coordonatorul sau conducătorul de joc a apărut ca o necesitate a creșterii potențialului** OFENSIV **al unei echipe și în ideea măririi eficacității jocului de atac.** Pe această bază (deci, pornind de la un raport de forțe superior) se realizează menținerea balonului și deci a inițiativei în această zonă importantă, se stabilesc punctele vulnerabile (sau devenite vulnerabile din dispozitivul apărării adverse, ca urmare a derulării fazei anterioare), o mai bună circulație a jucătorilor și mingii, se stabilesc direcțiile cele mai avantajoase de dirijare a acțiunilor ofensive, se creează posibilități de remarcare a jucătorilor parteneri pentru situațiile virtuale de finalizare.

După cum se vede, în aceste condiții, **jucător-coordonator nu este în mod practic un post fix ci, mai de grabă, o funcție majoră, destinată să contribuie la rezolvarea unor sarcini complexe care — rămînînd în principal ofensive — au însă și numeroase valențe defensive.** Că acest jucător se alege din rîndul celor care, ca post, sînt plasați și acționează în principal la mijlocul terenului (halfi, interi) este un adevăr care nu ne îndreptățește totuși să-l socotim „post fix". De aceea înclinăm spre ideea că atribuirea acestui rol este în fapt CONCRETIZAREA UNEI VOCAȚII, strîns legată și de însumarea unui ansamblu de calități necesare.

UN JUCĂTOR MATUR, CU CALITĂȚI COMPLEXE

Simpla enumerare a sarcinilor jucătorului coordonator scoate în relief și calitățile necesare bunei îndepliniri de către el a rolului ce-i revine în echipă.

În primul rînd, continua necesitate de a se deplasa pe spații mari de teren, înainte — înapoi sau pe ambele laturi ale terenului, ca și necesitatea prezenței sale OPORTUNE la construcția jocului și chiar la finalizare, pretinde din partea acestuia O MARE CAPACITATE DE EFORT ȘI — ca o cerință firească — O EXCELENTĂ PREGĂTIRE FIZICĂ, ceea ce a dus, în mod justificat, la denumirea sa de **„jucător maratonist".** În al doilea rînd, jucătorul coordonator trebuie să fie POSESORUL UNEI FOARTE BUNE TEHNICI DE JOC. El trebuie să posede un bagaj cît mai bogat de procedee tehnice, executate în mișcare și în condiții din cele mai variate de joc. Lovirea mingii în egală măsură cu capul și piciorul, preluarea, conducerea balonului, driblingul, deposedarea adversarului, toate acestea trebuiesc bine stăpînite, corect executate și în mod oportun utilizate, în funcție de cerințele concrete ale fazei.

Această funcție născîndu-se din necesități de ordin tactic, este de la sine înțeles că una din calitățile fundamentale ale fotbalistului conducător de joc trebuie să fie EXCELENTA SA ORIENTARE ÎN TEREN, ceea ce-i conferă și denumirea de **„strateg"** al echipei. El trebuie să fie inițiatorul și „primul solist" în cadrul combinațiilor tactice, să aleagă momentul potrivit al declanșării atacurilor, zona cea mai propice pentru perspectiva finalizării și — în final — să-și aducă chiar contribuția directă la realizarea golului.

O funcție cu atîtea solicitări pretinde și DEOSEBITE CALITĂȚI DE ORDIN PSIHIC, MORAL-VOLITIV. Coordonatorul de joc trebuie să fie calm și lucid, întreprinzător și ingenios, perseverent și tenace, subtil și plin de fantezie creatoare, el trebuie să fie decidentul jucător complet, cu o bogată activitate competițională, ceea ce s-a putea traduce printr-o maturitate sportivă deplină, printr-o completă cunoaștere a secretelor jocului.

De aceea, de regulă, vom găsi în acest rol, jucători aflați la apogeul carierei lor fotbalistice sau chiar în cea de-a doua jumătate a activității lor competiționale.

Dobrin, „metronom" cu faimă nu numai pe stadioanele noastre ci și peste hotare

ÎN ARENA MONDIALĂ...

Să încercăm acum să trecem în revistă cîteva din figurile celei mai reprezentative ale fotbalului nostru și internațional, care în cadrul echipelor lor de club sau naționale au îndeplinit rolul de jucător — coordonator, luînd exemple atît din activitatea actuală cît și din trecutul nu prea îndepărtat.

Să începem prin a-l cita pe faimosul DI STEFANO de la Real Madrid, considerat de mulți drept unul dintre cei mai buni jucători ai tuturor timpurilor și care a fost unul dintre primii mari interpreți ai acestui rol. Posesor indiscutabil al tuturor calităților enumerate, el excela în primul rînd prin plasamentul său extraordinar, realizat prin deplasări fără efort vizibil și printr-o mare putere de anticipație a fazelor, ceea ce îi permitea să fie aproape în tot timpul unui meci în distanța optimă de joc. Să ne amintim de celebrul meci Real Madrid — Dinamo București (3—1, pe stadionul „23 August") cînd, după rezolvarea unei situații critice de apărare la poarta echipei spaniole, în faza imediat următoare a înscris din pasa lui Gento cel de-al doilea gol al lui Real, O altă celebritate mondială, SUAREZ, fost jucător la Barcelona și la Internaționale, excela — în ansamblul calităților necesare rolului — prin recuperarea mingii în preajma propriei suprafețe de pedeapsă și transmiterea ei, cu o uimitoare precizie, la mari distanțe, lui Jair sau Mazzolla. O altă figură celebră a rolului a reprezentat-o brazilianul DIDI, de numele căruia este legată cîștigarea titlurilor mondiale din 1958 și 1962 de către Brazilia. Urmașul său, GERSON, se dovedește cel puțin la fel de dotat, posedînd în plus atu-ul unui șut necruțător de la distanță, așa cum a dovedit-o chiar în finala ediției mexicane a C.M., cînd, la scorul de 1—1, a înclinat balanța victoriei în favoarea echipei sale, cu o lovitură surprinzătoare, imparabilă, din afara careului. Remarcabil, de asemenea, prin calitățile sale de șut și posesor al unei precise lovituri de cap, englezul BOBBY CHARLTON își înscrie numele printre conducătorii de joc cu mari aptitudini și realizări de golgeter. În galeria marilor conducători de joc de peste hotare, vestgermanul BECKENBAUER aduce și el o notă aparte, prin aceea că începe organizarea acțiunilor de joc de pe poziții mult mai retrase, chiar din treimea proprie, ceea ce fac foarte puțini alții, ceea ce dovedește o uimitoare ușurință în parcurgerea marilor distanțe, fără ca aceasta să-l împiedice a fi în același timp și un eficace realizator. Nu pot lipsi din această enumerare — fără pretenții de a epuiza o listă într-adevăr bogată — nici mijlocașul RIVERA sau portughezul COLUNA care a strălucit ani la rînd la Benfica sau în marea echipă a Portugaliei, la Londra, cînd s-a clasat pe locul 3. Veritabili arhitecți ai jocului, ei au pus în valoare calitățile de punctheur ale unui Prati sau Eusebio, menținîndu-se totuși și ei la nivelul unor marcatori de valoare.

...ȘI ÎN FOTBALUL ROMÂNESC

Nu putem începe altfel prezentarea jucătorilor noștri care au strălucit în acest rol, decît cu evocarea regretatului PETSCHOVSCHI, una din cele mai mari figuri ale fotbalului nostru de după război. La fel de bun apărător ca și atacant (a jucat în toate posturile) arădeanul excela prin precizia pasei decisive și prin abilitatea executării loviturilor libere cu zid, fără să-i lipsească vreuna din calitățile — premise pe care le-am enumerat în prima parte a acestui material. „Emulul" lui chiar în echipa arădeană, ANDREI MERCEA, în ciuda faptului că era mai lent, impresiona printr-o deosebită clarviziune, prin ființa execuțiilor tehnice și chiar prin forța șutului. Creerul echipei Dinamo București din perioada sa de primă strălucire DUMITRU NICOLAE-NICUȘOR se impunea printr-o meticuloizitate caracteristică în inițierea și organizarea acțiunilor de atac în urma cărora jucători ca Ene I., Ozon, V. Anghel, sau, într-o vreme, Titi Popescu transformau majoritatea intențiilor sale ofensive în goluri spectaculoase.

O altă figură reprezentativă din galeria conducătorilor de joc din fotbalul nostru a fost CONSTANTIN. El este, într-un anumit fel, un exemplu tipic în ceea ce privește evoluția unui jucător cu aptitudini pentru acest rol. Să ne explicăm. În prima parte a activității sale, la C.C.A., Constantin s-a impus ca un atacant prin excelență, dovadă cele trei titluri de golgeter al campionatului cucerite de el. Ulterior, o dată cu pierderea firească a unor calități de viteză, compensate însă din plin de cîștigarea unei experiențe competiționale, Constantin a devenit un coordonator de joc tipic, un excelent distribuitor de „pase-gol", de care își amintesc desigur cu plăcere Cătaru, Cacoveanu, Crăiniceanu sau Florin Avram de la Steaua sau Pîrălab, în epoca în care cei doi alătuiau un cuplu de clasă în echipa națională.

Necesitatea maturității competiționale pentru buna îndeplinire a sarcinilor de conducător de joc este confirmată și de evoluția fotbalistică a ex-ploieșteanului BADEA. După cîțiva ani de bun randament pe aripa dreaptă, el a preluat atributele funcției deținute pînă atunci în echipa Petrolul de către Tabarcea, devenind conducător de joc și valorificînd potențele de realizator ale lui Dridea I, cu care de altfel a și făcut într-o vreme cuplu în echipa națională. Iar azi, neobositul Badea, prin tipul său constituțional o adevărată ilustrare a **„jucătorului maratonist"**, continuă să fie unul din cei mai buni coordonatori din fotbalul nostru actual, activînd cu această misiune la Farul Constanța. Deși împărțea într-o bună măsură sarcinile specifice cu mijlocașul Dinu, atunci cînd juca la Rapid, **Dumitriu II** poate fi considerat și el un coordonator de marcă, mai ales că la ora actuală îndeplinește plenar acest rol în echipa Steagul roșu Brașov. Socotit mare campion al „un-doi"-urilor, Dumitriu II a făcut cu Ion Ionescu, un cuplu de care ne aducem aminte cu plăcere, aducînd echipei feroviare o deosebită culoare în joc.

Ajungem acum la doi jucători mai tineri, în plină actualitate : DOBRIN și NUNWEILLER VI.

Primul, un mare maestru al pasei prin surprindere și la ori ce distanță, și-a cîștigat și lauri ... celui mai bun fotbalist al anului, în 1966 și 1967. Deficitar însă la capitolele rezistență fizică și morală, DOBRIN n-a avut o evoluție constant ascendentă, dar — fiind încă destul de tînăr — mai are timp să-și completeze „inventarul" calităților necesare rolului unui coordonator de joc deplin. Celălalt, dinamovistul NUNWEILER VI, se pare că intrînd în ora actuală cele mai multe calități, care-l impun cu autoritate în acest rol, nu numai în echipa sa de club ci și în echipa națională : mare capacitate de efort, un grad ridicat de tehnicitate, o deosebită maturitate tactică și multă perseverență, la care trebuiesc adăugate și posibilitățile sale în ceea ce privește recuperarea mingii de la adversar, mai ales prin interceptie, ca și cele de șuteur.

NU NE ÎNGRIJOREAZĂ PENURIA ACTUALĂ ?

Aruncînd o privire de ansamblu asupra echipelor noastre divizionare A, remarcăm că nu toate au îmbrățișat ideea jocului cu coordonator cu, unele, nu sînt preocupate de a-și găsi un astfel de jucător. Ceea ce înseamnă, poate, că **unii antrenori nu-l găsesc necesar** iar alții **l-au găsit în lotul respectiv omul care să îndeplinească în mod satisfăcător condițiile necesare.** Departe noi intenția de a impune alegerea unui conducător de joc drept „condiție sine qua non" pentru fundamentarea ansamblu al echipei. Credem însă că în condițiile jocului modern, această idee nu trebuie neglijată, pe plan mondial, la marile echipe, ea impunîndu-se autoritar.

Și acum, să încercăm a face o scurtă incursiune în rîndul echipelor de Divizia A pentru a vedea în ce măsură fiecare dintre ele a adoptat formula conducătorului de joc sau face eforturi pentru a se încadra într-o linie ce tinde să devină generală.

Dinamo București are în persoana lui **Nunweiller VI** un coordonator autorizat și-l folosește ca atare. Petrolul, echipă în construcție, nu are o personalitate conturată pentru acest rol, dar încearcă să-l formeze pe **Morariu,** suplinind unele insuficiențe ale acestuia prin apelul pe care l-a făcut în ultima vreme la experiența de joc și autoritatea lui **Dridea I.** La Rapid, după plecarea lui **Dumitriu II,** atribuțiile conducătorului de joc au fost preluate de **Dinu,** care — de altfel — și în vechea formulă acționa asemănător. În ori ce caz, în „11"-le feroviar se simte nevoia rezolvării acestei probleme într-o manieră mai corespunzătoare, lucru manifestat de altfel și în preocupările celor doi antrenori. Prin venirea lui **Dumitriu II** la Steagul roșu, se pare că s-a găsit aici și soluția potrivită în privința coordonatorului în echipă, deși exferoviarul nu face încă dovada revenirii la plenitudinea forțelor care l-au consacrat. Echipa campioană, U.T.A., utilizează o formulă specifică, mixtă, cu doi coordonatori de joc, **Domide** și **Axente,** care acționează eșalonat împărțindu-și în același timp și sarcinile și perioadele de apariție în rol. Revelația turului, Politehnica Iași, n-are un coordonator pentru că însăși concepția antrenorului, față de condițiile concrete de aici, îl exclude. La Farul îl găsim pe **Badea,** care cel puțin pentru moment reprezintă o bună soluție. Universitatea Craiova a folosit ca atare mai mulți jucători, printre care **Strîmbeanu, Ivan, Neagu,** dar nici unul n-a căpătat investitura definitivă. Una din formațiile care pînă mai ieri a avut un conducător de joc clasic, Steaua, se găsește în prezent într-o perioadă de căutări. Și poate, dată fiind infuzia de tineret din ultima vreme, aici s-ar simți mai mult ca oriunde prezența unui conducător de joc. Băcăuanii dispun de jucători apți pentru rolul de coordonator în persoana lui **Dutan** și chiar **Dembrovschi** care, de altfel, a și îndeplinit cu bune rezultate atribuțiile în timpul absenței fortuite a primului. Studenții clujeni n-au un asemenea jucător, în schimb la F.C. Argeș **Dobrin** poate asigura acestei echipe „acoperirea", pentru o lungă perioadă de timp, a necesităților de conducere a jocului din teren, în măsura în care el va reuși să-și elimine carențele de natură mai mult moral — volitivă. La Jiul îl găsim în rol pe **Libardi,** C.F.R. Cluj nu dispune de un jucător corespunzător, Progresul oscilează între **Raksi** și **Matei** iar C.F.R. Timișoara, după ce a renunțat la serviciile lui **Manolache,** a rămas complet descoperită la acest capitol.

Rîndurile de mai sus n-au desigur pretenția de a fi epuizat toate aspectele legate de problema conducătorului de joc la echipele noastre de divizia A. Am făcut O SUMARĂ TRECERE ÎN REVISTĂ, desprinzînd doar aspectele care ni s-au părut esențiale, și încheiem acest subcapitol cu convingerea că rolul de coordonator și implicațiile sale, legate de condițiile concrete ale fiecăreia din cele 16 echipe, **suportă încă discuții, explicații, nuanțări specifice, asupra cărora se poate amplu reveni.**

Material redactat de
Radu URZICEANU
Mihai IONESCU

Constantin (dreapta) aspiră, justificat, la titlul de „cel mai complet conducător de joc din istoria fotbalului nostru"

O INVITAȚIE

Este, de altfel, tocmai ceea ce ne propunem, pentru că **intenția noastră este ca** — chiar începînd cu viitorul număr al revistei — **să deschidem în coloanele noastre o amplă discuție avînd ca temă „Rolul și utilitatea conducătorului de joc în fotbalul actual".** Sînt invitați să-și spună părerea tehnicienii, antrenorii, foști și actuali jucători, care își pot aduce contribuția fie la elucidarea PROBLEMELOR TEORETICE legate de subiectul supus discuției, fie de ASPECTELE CONCRETE pe care le îmbracă **conducerea și coordonarea jocului în teren în condițiile formațiilor din primul nostru eșalon divizionar.**

Ne gîndim la discuții care să dezbată întrebări ca :

● Jocul cu coordonator este astăzi o condiție obligatorie pentru fotbalul de performanță ?

● Ce calități trebuie să îndeplinească jucătorul desemnat pentru un astfel de rol ?

● Care sînt dimensiunile și limitele activității concrete în teren a acestuia ?

● Cum se împacă ideea coordonatorului de joc cu o eventuală divizare a sarcinilor specifice între doi jucători?

● Impune acest rol, în cadrul procesului de instruire, un capitol special, în ceea ce privește individualizarea pregătirii ? Și, în caz de răspuns afirmativ, cînd trebuie începută această pregătire ?

● Ne formăm un coordonator sau așteptăm ca el să ni se impună ?

● Este potrivit ca jucătorul-coordonator să cumuleze și sarcina de căpitan de echipă sau de „jucător-far", în sensul explicat de noi în introducere ?

● Ce a evidențiat turul campionatului actual în privința problemei puse în discuție și care sînt jucătorii care ar întruni cel mai bine calitățile cerute pentru a îndeplini rolul în echipa respectivă ? Căror jucători le întrevedeți perspectiva de a deveni, cu vremea, buni coordonatori de joc ?

Acestea sînt doar cîteva din jaloanele discuției, ale articolelor de răspuns pe care le așteptăm. Evident însă, problema coordonatorului de joc este atît de amplă încît poate comporta discutarea și a altor aspecte decît cele ridicate de noi în acest articol, care nu se pretinde altoeuprinzător ci n-are altă intenție decît de a servi ca bază de discuție.

Didi — Seeler — Beckenbauer — Riveru (de la stînga la dreapta), patru dintre „dirijorii" din teren, care au atins un înalt grad de măiestrie